

BDP

Sayı: 658
Tarih: 14.04.2010

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

'Mayınsız Bir Türkiye Girişimi' bileşenlerinden olan, İnsan Hakları Derneği 2008 vaka raporuna göre, patlamamış askeri malzeme ya da mayın kurbanlarının sayısı 84 masum sivildir. Üçte ikisini çocukların oluşturduğu kurbanlardan, 27'si ölmüş, 57'si ise sakat kalmıştır. Bu sayıya, 27 Mayıs 2008 tarihinde Hakkâri'nin Çukurca ilçesi Hantepe bölgesinde, MKE yapımı ve komutan emri ile döşenmiş mayın patlaması sonucunda, hayatını yitiren askerler dâhil edilmemiştir. Türkiye'de mayın kurbanları ile ilgili sağlıklı ve kapsamlı bir veri sistemi olmadığı için kurban sayısının daha fazla olduğu belirtilmektedir. Patlamamış askeri malzeme ya da mayınların sebep olduğu vakaların araştırılması, mağduriyetlerin giderilmesi ve sorumlularının açığa çıkarılması amacıyla, Anayasamızın 98, TBMM İçtüzüğüümüzün 104 ve 105. maddeleri gereğince Araştırma Komisyonu kurularak sorunun araştırılmasını arz ederiz.

1-MEHMET NEZİR KARABAŞ
2-SELAHATTİN DEMİRTAŞ
3-GÜLTAN KIŞANAK
4-AYLA AKAT ATA
5-BENGİ YILDIZ
6-AKIN BİRDAL
7-EMİNE AYNA
8-FATMA KURTULAN
9-HASİP KAPLAN
10-HAMİT GEYLANİ
11-İBRAHİM BİNİCİ
12-M. NURİ YAMAN
13-MEHMET UFUK URAS
14-OSMAN ÖZÇELİK
15-ÖZDAL ÜÇER
16-PERVİN BULDAN
17-SEBAHAT TUNCEL
18-SEVAHİR BAYINDIR
19-SIRRI SAKIK
20-ŞERAFETTİN HALİS

BİTLİS
DİYARBAKIR
DİYARBAKIR
BATMAN
BATMAN
DİYARBAKIR
MARDİN
VAN
ŞIRNAK
HAKKARİ
ŞANLIURFA
MUŞ
İSTANBUL
SİİRT
VAN
IĞDIR
İSTANBUL
ŞIRNAK
MUŞ
TUNCELİ

GEREKÇE

Türkiye, Ottawa sözleşmesini imzalamasının üzerinden 6 yıl geçmesine rağmen, kayda değer bir adım atmamış ve Sözleşme'yi açıkça ihlal etmiştir. Uluslararası Mayın İzleme Komitesi 2009 Türkiye raporuna göre; 1 Mart 2008 tarihine kadar stoklardaki mayınları imha etmesi gerekirken, 26 Ağustos 2009'da stoklarında, 1 milyon 195 bin 069 adet mayın olduğunu bildirmiş ve bu mayınların imhası ile ilgili tarih verilmemiştir. Yine Sözleşme gereğince, 1 Mart 2014 tarihine kadar toprağa döşeli mayınların imha edilmesi gerekmektedir. Ancak, 817 bin 312 anti-personel mayını ve 164 bin 466 zırhlı araç mayını olmak üzere, toplam 981 bin 778 toprağa döşenmiş mayının, 4 yıl gibi bir sürede temizlenmesi mümkün değildir. Bu konu ile ilgili tartışmalı da olsa Mayıs 2008'de yasal bir düzenleme yapılmış olmasına rağmen somut herhangi bir adım atılmamıştır. Uluslararası Mayın izleme Komitesi raporunda, araştırma ve eğitim amacıyla elinde tuttuğu 16 bin mayının 875'ini kullanan Türkiye'nin, eğitim amacıyla en yüksek sayıda mayın bulunduran tek ülke olduğu saptaması yapılmıştır. Ayrıca, dağlık alanlardaki mayınlı arazilerin uluslararası standartlara uygun bir şekilde çitle çevrilmediği ve açıkça işaretlenmediği, dolayısıyla da mayınlı arazilerin yakınında yaşayan kırsal nüfusun en yüksek risk grubunda olduğu vurgulanmıştır. Hakkâri ve Şırnak'ta 1991-1994 yılları arasında, boşaltılan köy ve mezraların çevresine 152 bin, Tunceli kırsalına ise 10 bin 557 mayın döşenmiş olması ise risk altındaki grubunun büyümesine neden olmuştur. Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde sürmekte olan çatışmalı ortamdan kaynaklı, yakılarak boşaltılan 4 bin köy ve güvenlik tesislerinin etrafına mayın döşenmiş olduğu, bunun da zorunlu sürgünden köylerine dönmeye niyetlenenler açısından korkunç bir tehlike yarattığı belirtilmektedir.

Türkiye'de yılda ortalama 100 kişi mayın ya da patlamamış askeri malzeme nedeniyle yaşamını yitiriyor veya sakatlanıyor. Bu sayının üçte birini ise çocuklar oluşturuyor. Mayın kaynaklı çocuk ölümleri en fazla Diyarbakır, Bingöl, Tunceli, Siirt, Şırnak, Van ve Mardin illerinde gerçekleşiyor. 'Mayınsız Bir Türkiye Girişimi' bileşenlerinden olan, İnsan Hakları Derneği'nin 2008 Mayın Vaka Raporu'ndan alınan birkaç örnek durumun vahametini gözler önüne seriyor.

24 Mayıs 2008; Mardin'in merkeze bağlı Kabala beldesinde, Mardin Emniyet Müdürlüğü Özel Harekât ve Çevik Kuvvet Şube Müdürlükleri ek hizmet binasına 200 metre mesafede meydana gelen patlamada, hayvanlarını otlatmakta olan, 12 yaşındaki Ekrem Çakar hayatını kaybetti.

4 Temmuz 2008; Van'ın Çatak İlçesine bağlı Övecek Köyü'nde, pancar toplamak için gittikleri tarlada buldukları havan mermisinin patlaması sonucu 35

yaşındaki Heybet Timuçin ve 10 yaşındaki Atilla Timuçin yaşamını yitirdi, 2 kişide ağır yaralandı.

25 Temmuz 2008; Diyarbakır'ın Lice ilçesi Güldiken Köyü Çotuk Mezrası yakınlarında mayın patlaması sonucu, 10 yaşındaki Ferhat Sönmez ve 12 yaşındaki Suat Orak yaşamını yitirdi, 10 yaşındaki Mahsum Orak ve 3 yaşındaki Esma Orak yaralandı.

14 Ekim 2008; Bitlis'e 30 kilometre uzaklıktaki Yukarı Ölek Köyü'nden, odun toplamak için araziye çıkan 35 yaşındaki Hikmet Karakoyun, kaybolan katırını aradığı sırada araziye döşenen mayına basarak hayatını kaybetti.

22 Kasım 2008; 1996 yılında boşaltılan ve son dönemlerde yaz aylarında geri dönüşlerin olduğu Van'ın Çaldıran ilcesine bağlı Hangedik köyü Tepeli mezrasında, hayvanlarını otlatan 15 yaşındaki Emrullah Saçak mayın patlamasında yaşamını yitirdi, yaşları 17 ile 14 arasında değişen 4 çocuk ağır yaralandı.

Bu örnekler böylece uzayıp gidiyor.

27 Mayıs 2009 tarihinde saat 23:30'dan sonra, 'Hakkâri'nin Çukurca ilçesi Hantepe mevkiinde operasyona giden askerlerin geçişi sırasında, PKK tarafından yola döşenen mayının patlaması sonucu 6 asker yaşamını yitirdi, 1'i ağır 8 asker de yaralandı.' Haberi ajanslara düşmüştü.

Başbakan Erdoğan, kendisiyle görüşmek isteyen DTP Eşbaşkanı Ahmet Türk'e verdiği, 29 Mayıs 2009 tarihli randevuyu iptal etmiş ve gerekçe olarak da Çukurca'daki 7 askerın yaşamını yitirdiği mayın patlamasını açıkça sebep olarak göstermişti. Çünkü mayın patlaması, askeri yetkililer tarafından Ankara'ya PKK eylemi olarak bildirilmişti. 08 Nisan 2010 tarihinde basına yansıyan Van Cumhuriyet Başsavcılığı'nın resmi açıklamasında, olayda patlayan mayınların MKE yapımı olduğu ve komutanların emri ile döşendiği kanaatiyle, dosyanın Genel Kurmay Başkanlığı Askeri Savcılığı'na gönderildiği belirtildi.

Bölgede yıllardır süren çatışma ve şiddet ortamı nedeniyle, yaşanan bu türden acı olayları, PKK eylemi olarak sunma kolaycılığı, gerek yetkililer gerekse basın-yayın organları tarafından sıklıkla yapılmaktadır. Bu nedenle, mayın ya da patlamamış askeri mühimmat sebebi ile yaşanan bu türden olayların, araştırılarak aydınlatılması ve gerçek sorumluların tespit edilmesi amacıyla Meclis Araştırma Komisyonu kurulması yerinde olacaktır.